

Guds Moder og Himlens Veninde

Lisbeth Smedegaard Andersens
bog om Guds Moder Maria,
læst og anmeldt af Else Marie
Kjerkegaard¹

Af Else Marie Kjerkegaard

Folkekirkepræsten, salmedigteren, forfatteren og kunsthistorikeren Lisbeth Smedegaard Andersen har fulgt sin anmelderroste og nu udsolgte bog *Det åbenbarede ansigt – Jesusbilledets historie* op med en bog med den smukke titel *Guds Moder og Himlens Veninde – Mariabilledets historie*. En vægtig udgivelse på 395 sider, rigt illustreret med billeder, der viser den forskellighed, hvormed Maria er blevet fremstillet gennem tiderne.

Lisbeth Smedegaard Andersen skriver levende og lettilgængeligt. Hendes billedfortolkning griber læseren, der bliver optaget af ikke blot hovedlinjerne i Maria-billederne, men også af billedernes mange detaljer og deres symbolske betydning. Lisbeth Smedegaard Andersens opmærksomme øjne hjælper læseren til at blive opmærksom.

Forfatterens varierede baggrund gør bogen til mere end en kunsthistorisk fremstilling. I bogen indrages relevante aspekter af kirkehistorien, og der kastes lys over sammenhængen mellem samfundsmæssig udvikling og kvindesyn. Med tro og teologisk indsigt integrerer Lisbeth Smedegaard Andersen Bibelens få men centrale beretninger om Maria og fortæller om de mange legender, der opstod omkring Maria-skikkelsen efterfølgende, blandt andet i det såkaldte Jacobs For-evangelium. I bogens indledning nævner hun - sikkert med et glimt i øjet - at det er blevet sagt, at "hvis Det Nye Testamente havde vidst mere om Maria, havde Middelalderen vidst langt mindre".

Hovedinspirationen i billedkunsten forblev dog Bibelens kerneberetninger om Maria: Mariæ bebuddelse, Jesu fødsel og den sørgende Maria ved korset. Men også Maria som Gudsmoder, vejviser og urbillede på moderskabet har igennem tiderne været en frugtbar inspiration for fremragende billedkunstnere. Man kan ikke blive træt af at studere Mariabillederne i Lisbeth Smedegaard Andersens bog. De enkleste af fremstillingerne sidder på nethinden længe efter, at man har lukket bogen, og

¹ Lisbeth Smedegaard Andersen, *Guds Moder og Himlens Veninde – Mariabilledets historie*. Thanning & Appel's forlag 2008, ISBN 978-87-413-0009-2, 395 sider, 299,95 kr.

eksemplerne på moderne udtryk, der i en eller anden forstand er inspireret af Maria, vækker til eftertanke.

I den protestantiske kirke blev Jomfru Maria fortrængt efter reformationen, hvad der medvirkede til, at forkyndelsen mistede meget af sit kvindelige islæt. Lisbeth Smedegaard Andersens bog kan næppe undgå at inspirere og tilskynde til at revurdere Marias betydning for Folkekirkens liv og tiltrækningskraft. I bogens sidste hovedafsnit med titlen *Men hvor Maria glemmes* citerer hun et vers af Grundtvig, der ikke var bleg for at ironisere over de teologiske følger af Marias fravær i den luthersk-evangeliske forkyndelse:

Og når *Maria* glemmes,
Hvor Jesus nævnes end,
Da Hjærtet overstemmes
Af Hjernesvind hos Mænd!

Bogen er i det hele taget et interessant tegn på den bevægelse, der er i protestantiske kredse i disse år. Præster og andre aktive medlemmer af folkekirker og frikirker har i de senere år ladet sig inspirere af Den katolske Kirkes liturgi og tradition. Retrætebevægelsen er vokset betragteligt. Pilgrimsvandringer er blevet populære. Kristuskransen, udviklet af tidligere biskop i Den svenske kirke *Martin Lönnebo*, bygger i sin ide på rosenkransen. Der holdes stille gudstjenester i mange kirker, og landet over kan man opleve natkirker med andagt og meditation.

Også tidebøn er der en spirende interesse for. Ja, selv klosterfællesskaber er ikke længere tabu. Sognepræst Henrik Højlund har således tilbragt tolv efter eget udsagn givende dage i Östanbäcks kloster, der hører under Svenska kyrkan. I bogen *Klosteret og kærligheden*² fortæller han om sit ophold og reflekterer over, hvad der sker, når mennesker vælger at trække sig tilbage for at leve i stilhed i kortere eller længere tid sammen med ligesindede brødre og den Gud, der er kærlighedens kilde og genstand.

Alt dette er meget glædeligt, for det vidner om et voksende behov for fordybelse i tro og spiritualitet i brede kredse af den danske befolkning og et kirkeligt ønske om at møde søgende mennesker dér, hvor de er. Lige så glædeligt er det, at udviklingen vil kunne styrke et ønskeligt samvær på tværs af trosretninger, så splittelsen af Kirken kan blive om ikke helet, så i hvert fald mindre påfaldende og afskrækkende for mennesker, der søger deres kristne rødder.

Måske rækker interessen for Maria også videre. Mariabillederne spejler på bevægende måde menneskelige træk, som ikke har været i særlig høj kurs i det sidste halve århundrede: Tålmodighed, nærvær, ydmyghed, lydighed, overgivelse til Guds vilje i stedet for sin egen. Det er træk, som den vestlige kultur tørster efter, og som både mænd og kvinder har behov for at genoplive og tage til sig.

² Forlaget Boedal 2009